

PASSFR.EU

A Digital Learning Platform for Generation Z:
Passport to IFRS®

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

A Digital Learning Platform for Generation Z: Passport to IFRS®

Standardul IFRS® 9 Instrumente financiare

Funded by the Erasmus+ Program of the European Union. However, European Commission and Turkish National Agency cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

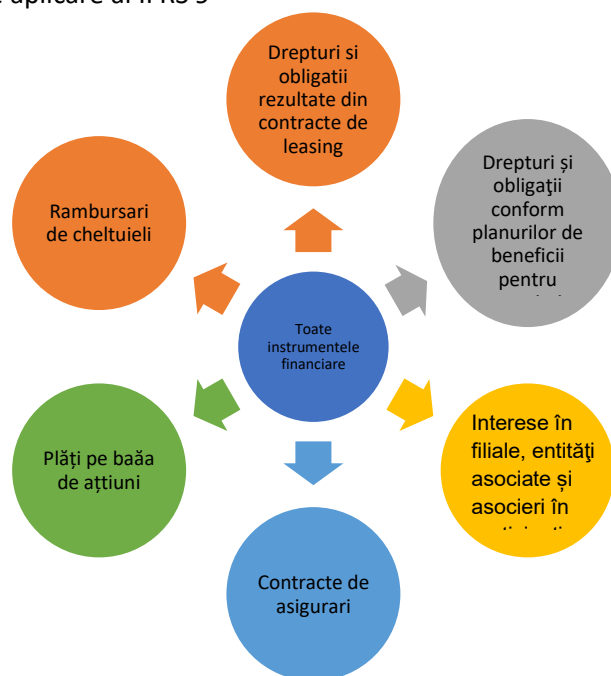
© Copyright 2021, Istanbul University

Standardul IFRS 9 Instrumente financiare

1. OBIECTIV ȘI DOMENIU DE APLICARE

Standardul IFRS 9 Instrumente financiare are ca scop stabilirea principiilor contabile pentru activele și datoriilor financiare, în special în ceea ce privește aspectele legate de recunoaștere, evaluare și depreciere. Standardul se aplică tuturor instrumentelor financiare, cu câteva excepții, după cum se menționează în figura 1.

Figura 1: Domeniul de aplicare al IFRS 9

Standardul IFRS 9 se aplică tuturor instrumentelor financiare, altele decât instrumentele financiare enumerate mai jos (IFRS 9.2.1):

- participațiile în filiale, entități asociate și asocieri în participație care sunt contabilizate în conformitate cu IFRS 10 Situații financiare consolidate, IAS 27 *Situații financiare individuale* sau IAS 28 *Investiții în entități asociate și asocieri în participație*
- drepturi și obligații în cadrul contractelor de leasing la care se aplică IFRS 16 Contracte de leasing
- drepturile și obligațiile angajatorilor în cadrul planurilor de beneficii ale angajaților
- instrumentele financiare emise de entitate care corespund definiției unui instrument de capitaluri proprii din IAS 32 Instrumente financiare: Prezentare
- drepturile și obligațiile care decurg dintr-un contract care intră în domeniul de aplicare al IFRS 17 Contracte de asigurare
- orice contract la termen încheiat între un dobânditor și un acționar vânzător pentru a cumpăra sau vinde o entitate dobândită care va avea ca rezultat o combinație de întreprinderi care intră în domeniul de aplicare al IFRS 3 Combinări de întreprinderi la o dată de achiziție viitoare.
- angajamente de împrumut (unele tipuri de angajamente de împrumut intră în domeniul de aplicare al IFRS 9)
- instrumente financiare, contracte și obligații în cadrul tranzacțiilor cu plată pe bază de acțiuni la care se aplică IFRS 2 Plată pe bază de acțiuni
- drepturi la plăți pentru a rambursa entității cheltuielile pe care trebuie să le facă pentru a deconta o datorie pe care o recunoaște ca provizion în conformitate cu IAS 37 Provizioane, datorii contingente și active contingente,

- drepturile și obligațiile care intră în domeniul de aplicare al IFRS 15 Venituri din contracte cu clienții care sunt instrumente financiare

2. DEFINIȚII CHEIE

Unele definiții importante legate de instrumentele financiare sunt enumerate mai jos (IFRS 9. Anexa A):

Pierderea din credit: diferența dintre toate fluxurile de numerar contractuale care sunt datorate unei entități în conformitate cu contractul și toate fluxurile de numerar pe care entitatea se așteaptă să le primească (adică toate deficitele de numerar), actualizate la rata inițială a dobânzii efective (sau la rata dobânzii efective ajustată în funcție de credit pentru activele financiare achiziționate sau inițiate care au suferit o depreciere a creditului).

-pierderile din credit preconizate pe 12 luni: Partea din pierderile de credit așteptate pe toată durata de viață care reprezintă pierderile de credit așteptate care rezultă din evenimente de neîndeplinire a obligațiilor de plată pentru un instrument financiar care sunt posibile în termen de 12 luni de la data de raportare.

Pierderi din credit așteptate: Media ponderată a pierderilor din credite cu riscurile respective de neîndeplinire a obligațiilor de plată care apar ca ponderi

Derecunoaștere: Îndepărtarea unui activ financiar sau a unei datorii financiare recunoscute anterior din situația poziției financiare a unei entități.

Metoda dobânzii efective: Metoda care este utilizată la calcularea costului amortizat al unui activ financiar sau al unei datorii financiare și la alocarea și recunoașterea veniturilor din dobânzi sau a cheltuielilor cu dobânzile în profit sau pierdere pe perioada respectivă.

3. RECUNOAȘTERE ȘI DERECUNOAȘTERE

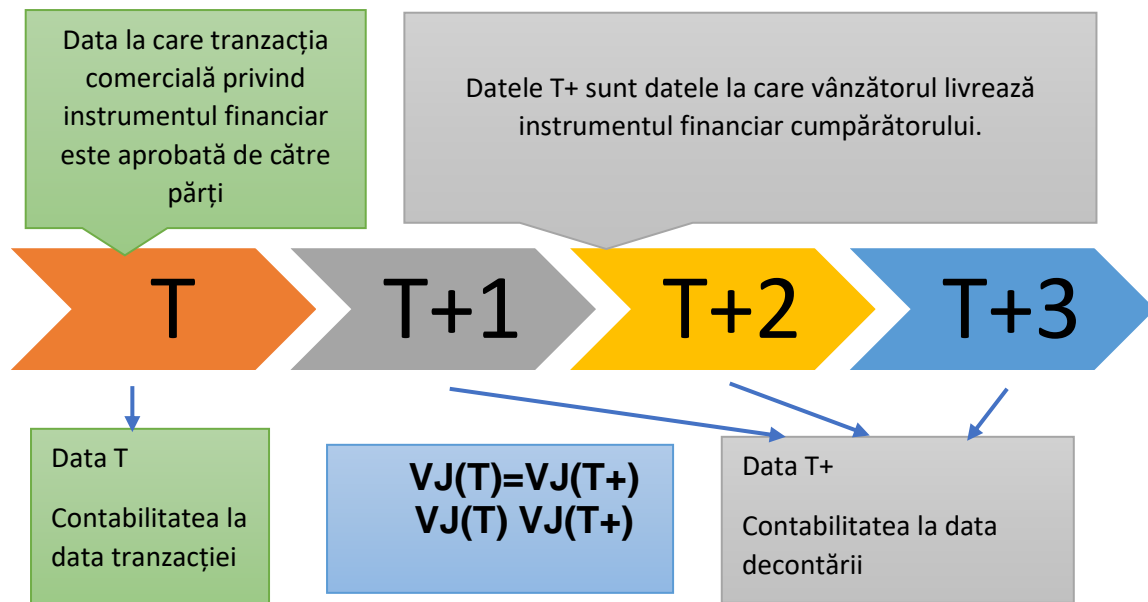
3.1. Recunoaștere

În IFRS 9 regula de bază pentru recunoaștere este aceea de a fi parte la contract. În consecință, instrumentele financiare ar trebui să fie recunoscute atunci când societatea investitoare devine parte la dispozițiile contractuale ale instrumentului financiar. Cu toate acestea, aprobarea tranzacției (cumpărare sau vânzare) a instrumentului financiar și livrarea instrumentului financiar pot avea loc la date diferite. Pentru recunoașterea instrumentului financiar se pot utiliza două metode contabile diferite, după cum se arată în figura 2:

- Contabilitatea la data tranzacției
- Contabilitatea la data decontării

În cazul în care entitatea utilizează contabilitatea la data decontării și a avut loc o modificare a valorilor juste ale instrumentului financiar, această modificare este contabilizată în conformitate cu normele de evaluare ale clasificării instrumentului financiar. Entitățile ar trebui să aleagă între metodele de contabilizare la data tranzacției sau la data decontării în momentul recunoașterii inițiale și să aplice metoda aleasă în mod consecvent.

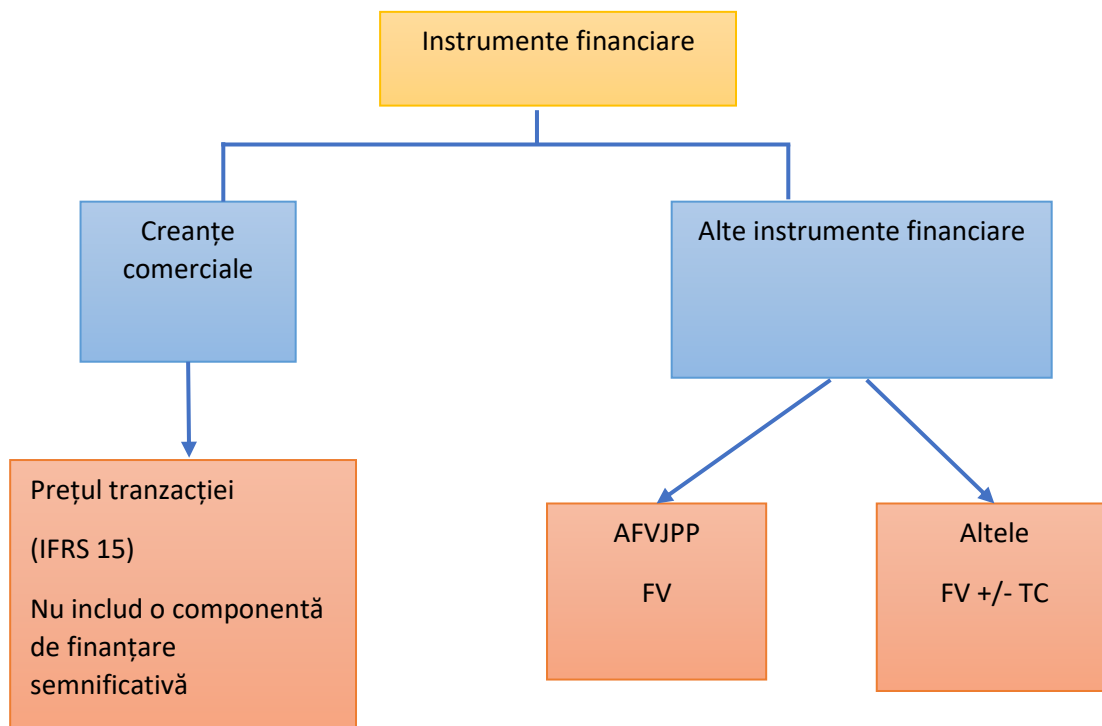
Figura 2: Contabilitatea la data tranzacției vs. data decontării

Valoarea la care instrumentele financiare vor fi recunoscute la data tranzacției sau a decontării este, de asemenea, importantă. În plus, clasificarea instrumentelor financiare se face în etapa de recunoaștere inițială. Această clasificare determină, de asemenea, valoarea de recunoaștere a instrumentului financiar, după cum se arată în figura 3. Activele financiare sunt clasificate astfel;

- Active financiare evaluate la costul amortizat (AFCA)
- Active financiare la valoarea justă prin profit sau pierdere (AFVJPP)
- Active financiare la valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global (AFVJAERG)

Figura 3: Recunoașterea instrumentelor financiare

În cazul în care instrumentul financiar este o creanță comercială, valoarea sa este determinată în conformitate cu IFRS 15. Valoarea de recunoaștere inițială a instrumentelor financiare, altele decât creanțele comerciale, se determină în conformitate cu IFRS 9. În consecință, instrumentele financiare clasificate ca AFVJPP trebuie înregistrate la valoarea justă. Valoarea de recunoaștere a instrumentelor financiare, altele decât AFVJPP, ar trebui să fie determinată ca valoare justă plus/minus costul tranzacției.

De exemplu, să spunem că am cumpărat o acțiune. Valoarea justă a acțiunii este de 100 u.m., iar costul tranzacției este de 1 u.m. Dacă această acțiune este clasificată ca AFVJPP, înregistrăm acțiunea la 100 u.m. Dacă această acțiune este clasificată ca AFVJAERG, o înregistrăm la 101 u.m.

Cu toate acestea, apare o altă problemă specială privind recunoașterea instrumentelor financiare. Se poate produce o modificare a valorii juste a instrumentului financiar în perioada dintre data tranzacției și data decontării. Această modificare trebuie contabilizată în conformitate cu clasificarea instrumentului financiar relevant.

De exemplu, să presupunem că achiziționăm o acțiune cu o valoare justă de 100 u.m. la data tranzacției, iar valoarea justă a acestei acțiuni la data decontării este de 105 u.m. Dacă entitatea utilizează contabilitatea la data decontării, această acțiune trebuie recunoscută la 105 u.m., care este valoarea justă la data decontării. Cu toate acestea, va exista o diferență de evaluare de 5 u.m. la data decontării, deoarece 100 u.m. au fost plătite pentru această acțiune la data tranzacției. În cazul în care această acțiune este clasificată ca AFVJPP, diferența de evaluare va fi raportată în profit sau pierdere, după cum vom discuta mai în detaliu mai târziu. Prin urmare, la data decontării se va face următoarea înregistrare.

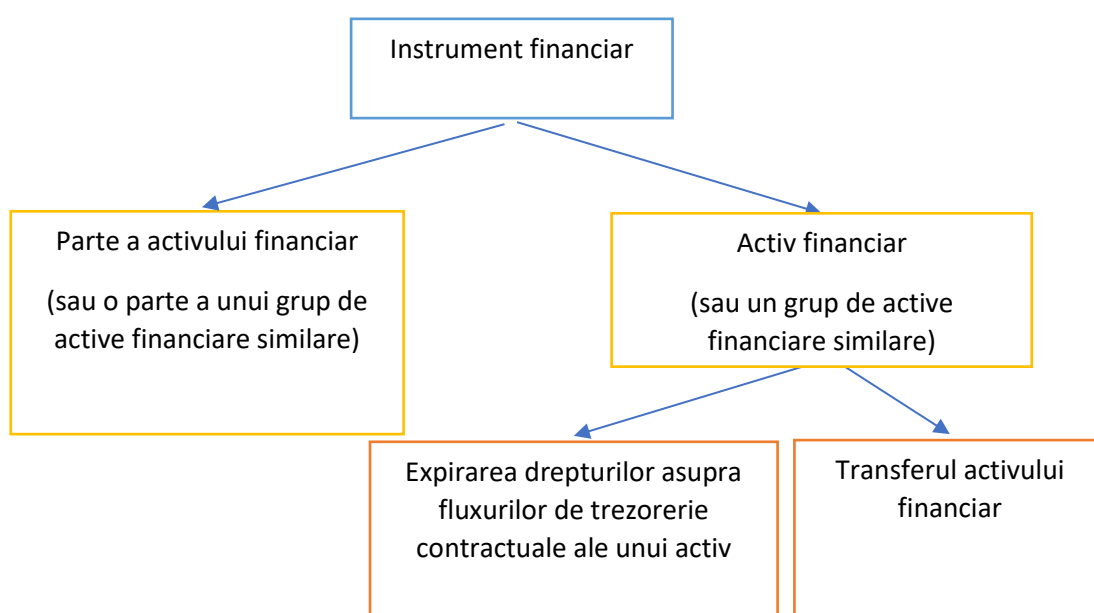
Dr. AFVJPP	105	
Cr. Numerar		100

Am afirmat că pentru a recunoaște instrumentele financiare este necesar să fim parte la un instrument financiar. De asemenea, ar trebui specificată clasa instrumentului financiar. Această evaluare se face la data recunoașterii.

3.2. Derecunoaștere

Derecunoașterea instrumentelor financiare este relativ mai dificilă și mai complexă. Pentru derecunoaștere, o entitate trebuie, în primul rând, să stabilească dacă elementul conex face parte dintr-un activ financiar (sau dintr-o parte a unui grup de active financiare similare) sau dintr-un activ financiar (sau dintr-un grup de active financiare similare) în întregime, așa cum se arată în figura 4.

Figura 4: Derecunoașterea activelor financiare

Un activ financiar este derecunoscut atunci când:

- expiră drepturile contractuale asupra fluxurilor de trezorerie din activul financiar sau,
- entitatea transferă activul financiar.

Este relativ ușor de stabilit că drepturile contractuale legate de fluxurile de trezorerie ale unui instrument financiar au expirat. Cu toate acestea, este necesară o analiză suplimentară pentru a determina dacă un activ financiar a fost transferat. Pentru ca transferul activului financiar să fie acceptat, trebuie să fie îndeplinită cel puțin una dintre următoarele condiții (IFRS 9.3.2.4)

(a) entitatea transferă drepturile contractuale de a primi fluxurile de trezorerie ale activului financiar sau

(b) își păstrează drepturile contractuale de a primi fluxurile de trezorerie ale activului financiar, dar își asumă o obligație contractuală de a plăti fluxurile de trezorerie unuia sau mai multor destinatari în cadrul unui acord care îndeplinește anumite condiții.

În cazul în care o parte a unui activ financiar trebuie să fie derecunoscută, aceasta trebuie să îndeplinească una dintre următoarele condiții (IFRS 9.3.2.2).

- Partea cuprinde numai fluxurile de trezorerie identificate în mod specific dintr-un activ financiar (sau dintr-un grup de active financiare similare).
- Partea cuprinde doar o parte complet proporțională (pro rata) din fluxurile de trezorerie ale unui activ financiar (sau ale unui grup de active financiare similare).
- Partea cuprinde doar o parte complet proporțională (pro rata) a fluxurilor de trezorerie identificate în mod specific dintr-un activ financiar (sau dintr-un grup de active financiare similare).

4. CLASIFICAREA INSTRUMENTELOR FINANCIARE

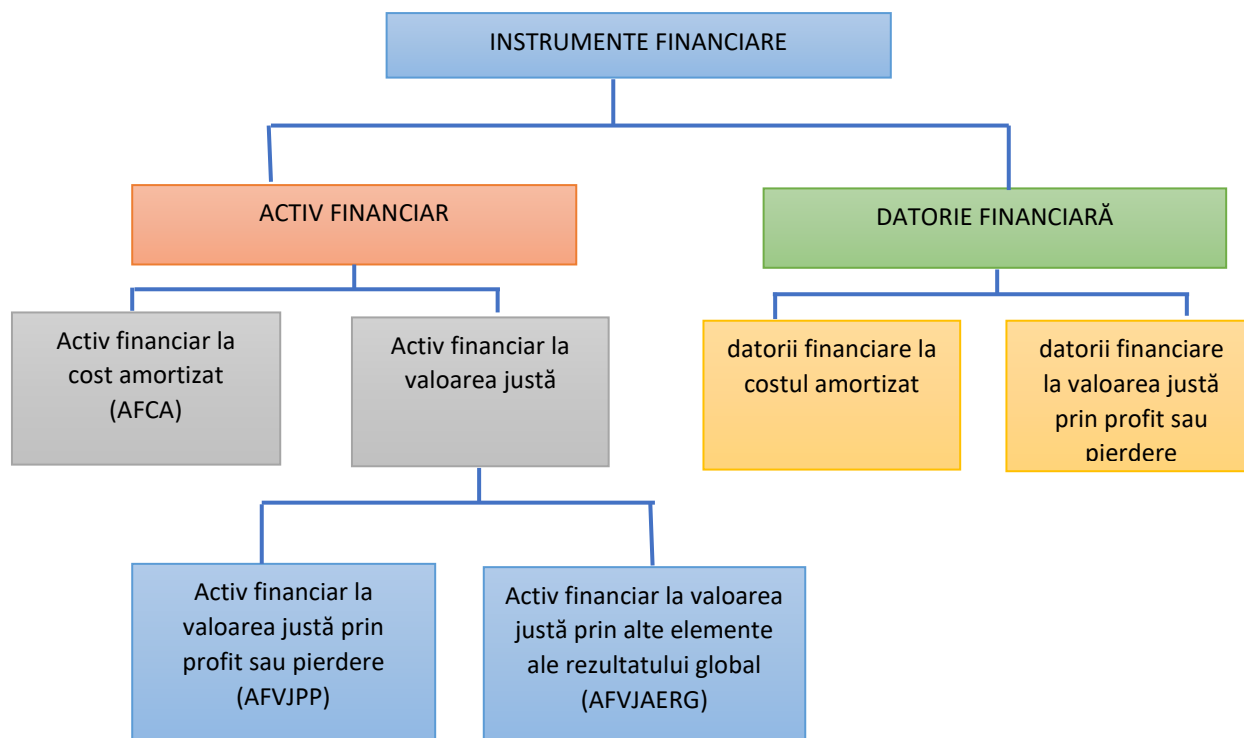
Instrumentele financiare sunt clasificate ca active financiare, datorii financiare și instrumente de capitaluri proprii. IFRS 9 include detalii pentru instrumentele financiare clasificate doar ca active financiare și datorii financiare. Clasificarea activelor financiare și a datoriilor financiare este prezentată în figura 5.

În cazul în care entitatea a emis un instrument financiar, instrumentul trebuie clasificat ca datorie financiară. Dacă entitatea a cumpărat un instrument financiar, instrumentul trebuie clasificat ca activ financiar. Un investitor într-un instrument financiar poate prezenta instrumentul la costul amortizat sau la valoarea justă. Instrumentele financiare reprezentate la valoarea justă fac obiectul unei subclasificări. Acestea sunt:

- Activ financiar la valoarea justă prin profit sau pierdere (AFVJPP)
- Activ financiar la valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global (AFVJAERG)

Ca urmare, instrumentele financiare pot fi reprezentate în trei clase diferite. Cu toate acestea, această clasificare trebuie să se facă în conformitate cu anumite reguli. Aceste reguli au fost stabilite în funcție de modul în care întreprinderea va obține fluxul de numerar din instrumentele financiare (testul de activitate) și de caracteristicile fluxului de numerar al instrumentului financiar relevant (testul privind caracteristicile fluxului de numerar).

Figura 5: Clasificarea instrumentelor financiare în conformitate cu IFRS 9

4.1. CLASIFICAREA ACTIVELOR FINANCIARE

IFRS 9 impune ca instrumentele financiare să fie evaluate la costul amortizat sau la valoarea justă în evaluările ulterioare. Utilizarea costului amortizat sau a valorii juste în cazul instrumentelor financiare se bazează pe clasificarea instrumentelor financiare. Clasificarea activelor financiare se face în funcție de rezultatele unor teste numite testul modelului de afaceri și testul caracteristicilor fluxurilor de numerar. Această clasificare ar trebui să se facă la recunoașterea inițială a activului financiar.

4.1.1. Testul modelului de afaceri

Testul modelului de afaceri are ca scop determinarea modului în care întreprinderea va genera fluxuri de numerar din activele sale financiare. Pentru modelul de afaceri, conducerea ar trebui să stabilească modul în care vor fi gestionate instrumentele financiare. În luarea acestei decizii, conducerea ar trebui să stabilească modul în care instrumentele financiare vor fi gestionate pentru a atinge un scop specific al afacerii. Pentru această decizie, în loc să se evalueze fiecare instrument financiar în parte, ar trebui să se ia ca bază un anumit grup de instrumente financiare. Evaluările modelului de afaceri ar trebui să se bazeze pe toate dovezile relevante disponibile ale entității la data evaluării.

În principiu, conducerea poate utiliza instrumentele financiare în trei moduri diferite pentru a-și atinge scopul de afaceri:

- Să le păstreze.
- Să le păstreze sau să le vândă.
- Să le vândă.

Managementul poate dori să obțină fluxuri de numerar contractuale din instrumente financiare prin deținerea de instrumente financiare. Managementul poate dori să dețină instrumente financiare pentru a genera fluxuri de numerar contractuale și să le vândă atunci când prețul este rezonabil. În

cele din urmă, managementul poate dori să cumpere și să vândă instrumente financiare pentru a profita de diferențele de preț. În cadrul testării modelului de afaceri, managementul decide cum dorește să utilizeze instrumentele financiare achiziționate.

4.1.2. Testul privind caracteristicile fluxurilor de numerar contractuale

În cadrul acestui test, se evaluează caracteristicile fluxurilor de numerar contractuale ale instrumentelor financiare. În cadrul acestui test, se evaluează dacă instrumentul financiar relevant generează fluxuri de numerar din rambursarea principalului și/sau plata dobânzii la anumite date.

Tabelul 1: Aplicarea modelului de afaceri și a testelor privind fluxurile de numerar contractuale

MODEL DE AFACERI		+	FLUXURI DE NUMERAR CONTRACTUALE	CLASIFICARE	ALEGEREA CONDUCERII
Așteptați să colectați	Păstrați pentru a colecta + vinde		Plăți contractuale de capital și dobânzi		
✓			✓	Cost amortizat	AFVJPP
	✓		✓	AFVJAERG	
✗	✗		✗	AFVJPP	Investiții în acțiuni- AFVJAERG

Putem explica modul în care un instrument financiar este clasificat în funcție de modelul de afaceri și de caracteristicile fluxurilor de numerar contractuale ale acestuia. În cazul în care modelul de afaceri al unei entități este de a deține pentru a colecta fluxurile de numerar contractuale legate de instrumentele financiare, iar fluxurile de numerar contractuale constau în rambursarea principalului și plata dobânzii, acestea vor fi clasificate ca instrumente financiare evaluate la costul amortizat. Dacă modelul de afaceri al unei entități este de a deține pentru a colecta fluxurile de numerar contractuale aferente instrumentelor financiare sau de a le vinde, iar fluxurile de numerar contractuale constau în rambursări de principal și dobânzi, acestea sunt clasificate ca instrumente financiare evaluate la valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global. Instrumentele financiare care nu se încadrează în aceste clasificări sunt clasificate ca instrumente financiare evaluate la valoarea justă prin profit sau pierdere.

Entitățile au, de asemenea, opțiunea de a clasifica activele financiare ca AFVJPP în momentul recunoașterii inițiale, indiferent de rezultatele testelor. Clasificarea are, de asemenea, o excepție în cazul instrumentelor de capitaluri proprii, care nu pot fi clasificate ca instrumente financiare evaluate la valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global. Pentru aceste instrumente de capitaluri proprii, managementul poate lua decizia irevocabilă de a le clasifica ca instrumente financiare evaluate la valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global.

Exemplu

ABC Co. are două portofolii distincte de investiții financiare. Un portofoliu a fost creat pentru a colecta fluxurile de numerar contractuale din instrumentele financiare (AFCA). Celălalt este creat pentru a obține venituri din modificările valorii juste a instrumentelor financiare (AFVJPP).

Să presupunem că această entitate a făcut următoarele investiții:

- a. Entitatea a cumpărat acțiuni de la Bursa de Valori.
- b. Entitatea a cumpărat obligațiuni de pe piața bursieră cu speranța că valoarea justă va crește. În cazul în care valoarea justă nu crește la nivelul dorit, entitatea intenționează să păstreze această investiție pentru a obține venituri din dobânzi până la scadență.
- c. Entitatea a cumpărat o obligațiune nou emisă pentru a obține venituri din dobânzi.

Cum poate o entitate să clasifice aceste investiții? Pentru a face o evaluare, trebuie să examinăm mai întâi modelul de afaceri al entității și apoi caracteristicile fluxurilor de numerar ale instrumentului financiar.

- a. Să presupunem că entitatea adoptă modelul "păstrează pentru a colecta" pentru investiția inițială. Cu toate acestea, fluxurile de trezorerie ale acestei investiții nu constau în plăți de principal și dobândă la anumite date. Prin urmare, această investiție nu poate fi clasificată ca AFCA. Opțiunea potrivită pentru această investiție ar fi AFVJPP.
- b. Pentru această investiție, entitatea a adoptat modelul "păstrează pentru a colecta plus vinde". Cu toate acestea, entitatea nu are un portofoliu creat în acest scop. În acest caz, conducerea le poate clasifica drept AFVJPP.
- c. Entitatea a făcut această investiție doar pentru a colecta fluxuri de trezorerie contractuale, iar entitatea are un model de afaceri adecvat pentru această investiție. Aceasta ar trebui clasificată ca AFCA.

4.1.3. Reclasificarea activelor financiare

Reclasificarea activelor financiare este posibilă numai în anumite condiții. Reclasificarea este posibilă numai atunci când se schimbă modelul de afaceri aplicabil activelor financiare. În cazul în care se face reclasificarea, efectele reclasificării sunt contabilizate prospectiv.

În cazul reclasificării, tranzițiile de la clasificarea inițială la clasificările revizuite se fac în conformitate cu principiile stabilite în tabelul 2 de mai jos.

Tabelul 2: Tranziții de la clasificările inițiale la cele revizuite

Inițial Clasificare	Clasificare revizuită	Câștiguri și pierderi din reclasificare	Note
AFCA	AFVJPP	Profit sau pierdere	
AFCA	AFVJAERG	AERG	
AFVJPP	AFCA	Niciun câștig sau pierdere	Valoarea justă devine valoarea contabilă brută. Noua rată efectivă este calculată folosind noua valoare contabilă.
AFVJPP	AFVJAERG	Nici un câștig sau pierdere	
AFVJAERG	AFCA	Niciun câștig sau pierdere	Valoarea de tranziție este valoarea justă. Cu toate acestea, câștigurile sau pierderile cumulate sunt ajustate la valoarea justă.
AFVJAERG	AFVJPP	Niciun câștig sau pierdere	Câștiguri sau pierderi cumulate din alte elemente de rezultat global reclasificate în profit sau pierdere

Exemplu

ABC Inc. a avut o investiție în obligațiuni în valoare de 100.000 u.m., cu o dobândă nominală de 5% și o dobândă efectivă de 5%. Prin urmare, valoarea contabilă a obligațiunii este de 100.000 u.m.. ABC Inc. a reclasificat această obligațiune, care are o scadență rămasă de 2 ani, la valoare justă prin profit sau pierdere. Valoarea justă a obligațiunii la data reclasificării este de 103.000 u.m.

Pentru reclasificare, AFCA ar trebui să fie derecunoscut la valoarea contabilă, iar AFVJPP înregistrat la valoarea justă. Diferența ar trebui transferată în profit sau pierdere.

Dr. AFVJPP	103.000		
	Cr. AFCA	100.000	
	Cr. Câștig din valoarea justă (profit)		3.000

4.2. CLASIFICAREA DATORIILOR FINANCIARE

IFRS 9 clasifică datoriile financiare după cum urmează:

1. Datorii financiare la valoarea justă prin profit sau pierdere
2. Datorii financiare evaluate la costul amortizat.

Deși datoriile financiare pot fi clasificate ca fiind evaluate la valoarea justă prin profit sau pierdere, clasificarea de bază pentru acestea este cea de datorii financiare evaluate la costul amortizat. La recunoașterea inițială, entitatea poate clasifica datoria sa financiară nerecuperabilă ca fiind evaluată la valoarea justă prin profit sau pierdere. Nu se poate face o reclasificare pentru datoriile financiare.

5. EVALUARE ULTERIOARĂ

Instrumentele financiare sunt evaluate la costul amortizat sau la valoarea justă la evaluările lor ulterioare. Evaluările ulterioare ale instrumentelor financiare se efectuează în funcție de elementul de valoare determinat în clasificarea acestora. În evaluările ulterioare apar două elemente de venit diferite legate de instrumentele financiare. Primul este reprezentat de elemente de venit, cum ar fi dobânzile și dividendele care decurg din instrumentele financiare. Aceste elemente de venit trebuie raportate în contul de profit și pierdere, indiferent de clasificare. Al doilea este modificarea valorii instrumentului financiar. În cazul în care instrumentul financiar este evaluat la costul amortizat nu va exista nicio diferență de valoare pentru instrumentul financiar. Cu toate acestea, în cazul în care instrumentul financiar este evaluat la valoarea justă, va exista o diferență între valoarea înregistrată a instrumentului financiar și valoarea justă la data evaluării.

Tabelul 3: Evaluarea și raportarea ulterioară a veniturilor, cheltuielilor, câștigurilor și pierderilor

Clasificarea activelor financiare	Evaluare	Raportarea diferențelor de evaluare	Dobânda Dividende
Activ financiar evaluat la costul amortizat (AFCA)	Cost amortizat	N/A	Profit sau pierdere
Activ financiar evaluat la valoarea justă prin profit sau pierdere (AFVJPP)	Valoarea justă	Profit sau pierdere	Profit sau pierdere
Activ financiar evaluat la valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global (AFVJAERG)	Valoarea justă	Alte elemente ale rezultatului global	Profit sau pierdere

După cum se poate vedea în tabelul 3, dacă activul financiar este evaluat la costul amortizat, nu se face nicio ajustare în funcție de valorile juste ale activului respectiv în ziua de raportare. Cu toate acestea, valoarea activelor financiare clasificate ca fiind AFVJPP și AFVJAERG se potrivește cu valoarea justă la data raportării. Modificările de valoare ale activelor clasificate ca AFVJPP sunt raportate în contul de profit și pierdere, în timp ce modificările de valoare ale activelor clasificate ca AFVJAERG sunt raportate în alte elemente ale rezultatului global și transferate direct în capitalurile proprii. Veniturile provenite din activele în sine, dobânzi, dividende etc., sunt raportate în profit și pierdere, indiferent de clasificare.

Exemplu

ABC Co. a cumpărat 1.000 de acțiuni ale XYZ Co. pentru 100.000 u.m. XYZ Co. a plătit dividende de 5.000 UM către ABC Co. în cursul perioadei. La data raportării, valoarea justă a unei acțiuni XYZ este de 120 u.m.. Să presupunem că ABC Co. a clasificat acțiunile XYZ ca fiind:

- a. Activ financiar evaluat la valoarea justă prin profit sau pierdere (AFVJPP)
- b. Activ financiar evaluat la valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global (AFVJAERG)

În ambele cazuri, entitatea își evaluează instrumentul financiar la valoarea justă. De asemenea, în ambele cazuri, entitatea va raporta venituri din dividende. În primul rând, să contabilizăm aceste tranzacții și apoi să vedem efectul lor asupra situațiilor financiare.

A) AFVJPP	B) AFVJAERG
Dr. AFVJPP 100.000 Cr. Numerar 100.000	Dr. AFVJAERG 100.000 Cr. Numerar 100.000
Dr. Numerar 5.000 Cr. Venituri din dividende 5.000	Dr. Numerar 5.000 Cr. Venituri din dividende 5.000
Dr. AFVJPP 20.000 Cr. Câștig din valoarea justă (profit) 20.000	Dr. AFVJAERG 20,000 Cr. Câștig din valoarea justă (rezervă) 20.000

După aceste înregistrări, conturile și sumele care trebuie raportate pentru ambele clasificări în situațiile financiare ale entității vor fi următoarele.

A) AFVJPP	B) AFVJAERG
Situația poziției financiare	Situația poziției financiare
Active	Active
Active financiare 120.000	Active financiare 120.000
Datorii	Datorii
-	-
Acțiuni	Acțiuni
-	Rezervă din valoarea justă 20.000
Contul de profit și pierdere	Contul de profit și pierdere
Venituri din dividende 5.000	Venituri din dividende 5.000
Câștig din valoarea justă 20.000	

Situațiile financiare arată că valoarea activelor financiare din ambele clasificări este de 120.000 u.m., iar venitul din dividende este de 5.000 u.m., dar raportarea diferențelor de valoare justă diferă în funcție de clasificarea activelor financiare.

6. DEPRECIEREA ACTIVELOR FINANCIARE

Instrumentele financiare se pot depreciia din cauza diferitelor riscuri la care sunt expuse. Deprecierea activelor financiare este un aspect important în IFRS 9. În IFRS 9, deprecierea activelor financiare este evaluată în conformitate cu o metodă numită modelul pierderilor de credit așteptate. Acest model se bazează în mare măsură pe aprecieri și estimări.

În primul rând, să înțelegem conceptul de pierdere de credit. Pierderile din credite reprezintă diferența dintre valoarea actualizată a fluxurilor de numerar contractuale și valoarea actualizată a fluxurilor de numerar viitoare preconizate. De exemplu, o entitate are o creanță contractuală de 100 u.m. peste un an, dar entitatea se așteaptă să încaseze doar 80 u.m. Să presupunem că rata efectivă a dobânzii este de 10%.

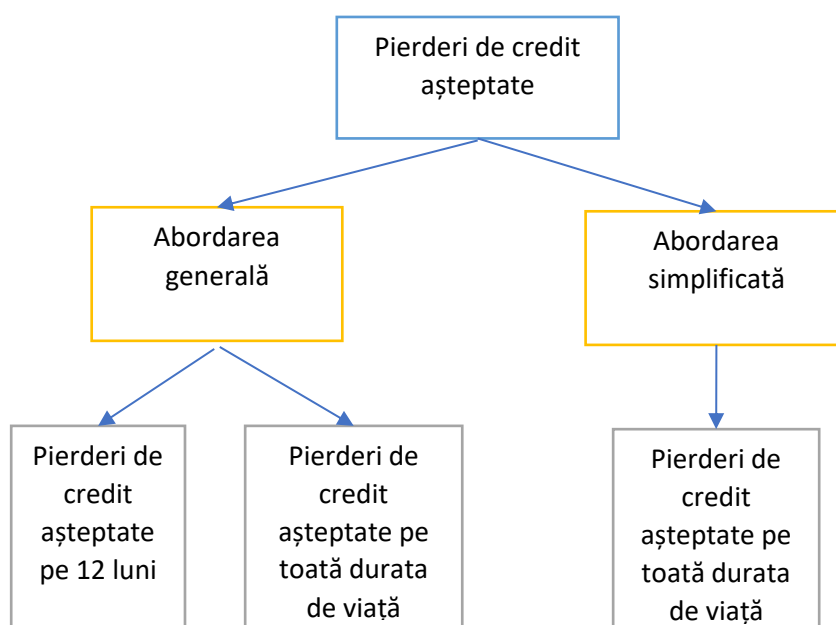
	Fluxul de numerar	Valoarea actuală
Contractual	100	90,90
Așteptat	80	72,72
Diferență		18,18

Atunci entitatea trebuie să recunoască o depreciere de 18,18 UM pentru acel activ financiar.

O entitate trebuie să recunoască ajustare pentru depreciere pentru pierderile din credit preconizate pentru AFCA, AFVJAERG, creanțele comerciale, creanțele din leasing și activele contractuale. După cum se arată în figura 6, există două abordări pentru deprecierea activelor financiare:

- Abordare simplificată
- Abordare generală

Figura 6: Modele de estimare a pierderilor din credite

6.1. Abordare simplificată

Abordarea simplificată este pusă în aplicare pentru creanțele comerciale, activele aferente contractelor și creanțele din leasing. În cadrul abordării simplificate, durata de viață a pierderilor de credit pentru activele financiare aferente ar trebui calculată în conformitate cu modelul pierderilor de credit așteptate.

6.2. Abordare generală

Două date sunt importante pentru înregistrarea ajustărilor pentru pierderi. Acestea sunt data recunoașterii și data raportării. Atunci când se achiziționează un activ financiar cu risc de credit, va exista un risc de credit asociat acelui activ financiar de la momentul achiziției până la momentul încasării. Acest risc poate crește sau scădea în timp.

Să presupunem acum că acordăm un împrumut unui prieten care deține o cafenea. Să presupunem că vedem că prietenul se află aparent într-o situație financiară foarte bună și, de fiecare dată când trecem pe la el, vedem că și cafeneaua să merge bine. În acest caz, ar fi trebuit să evaluăm riscul de credit ca fiind foarte scăzut în momentul acordării împrumutului.

După un timp, am auzit că prietenul nu și-a putut plăti la timp unele dintre datoriile. În acest caz, evaluarea riscului de credit nu va mai fi la fel de pozitivă ca atunci când am împrumutat banii. Cu toate acestea, credem că problemele ar putea fi temporare, chiar dacă sunt semnificative.

Să spunem că, după o anumită perioadă de timp, începem să auzim că prietenul împrumută bani de la alte persoane, citim critici dure despre măncarea cafenelei pe rețelele de socializare și observăm că numărul de clienți scade. În acest caz, anxietatea cu privire la recuperarea plății principalului datoriei va crește, ceea ce înseamnă că riscul de credit este crescut. Este posibil să nu putem recupera integral sau parțial datoria. În acest caz, ar trebui să facem planurile de viitor fără a lua în considerare sumele pe care credem că nu le vom putea primi de la prieten. Abordarea generală poate fi considerată ca o versiune adaptată a situației de mai sus pentru entități, în funcție de condițiile din lumea afacerilor.

Deprecierea este recunoscută în două etape (IFRS 9. 5.5):

- La data raportării, dacă riscul de credit al unui instrument financiar nu a crescut semnificativ de la recunoașterea inițială, o entitate evaluează ajustarea pentru depreciere pentru acel instrument financiar la o valoare egală cu pierderile din credit așteptate pe 12 luni.
- La fiecare dată de raportare, o entitate evaluează ajustarea pentru depreciere pentru un instrument financiar la o valoare egală cu pierderile din credit așteptate pe toată durata de viață, în cazul în care riscul de credit al instrumentului financiar respectiv a crescut semnificativ de la recunoașterea inițială.

7. CONTABILITATEA DE ACOPERIRE ÎMPOTRIVA RISCURILOR

Deși acoperirea nu este obligatorie în IFRS 9, ea este utilizată de entitățile care sunt expuse la riscuri în schimbare din diverse motive. Entitățile aplică contabilitatea de acoperire împotriva riscurilor în cadrul a trei rubrici:

- Acoperirea valorii juste
- Acoperirea fluxurilor de numerar
- Investiție netă în acoperirea operațiunilor în străinătate

Contabilitatea de acoperire este opțională. Cu toate acestea, nu toate entitățile care doresc să implementeze contabilitatea de acoperire pot face acest lucru. Contabilitatea de acoperire se aplică numai relațiilor de acoperire care îndeplinesc criteriile de calificare.

Entitățile pot investi în diverse instrumente financiare pentru a gestiona riscurile la care sunt expuse. De exemplu, companiile aeriene pot fi parte la diverse instrumente derivate pentru a se proteja împotriva creșterii prețurilor la combustibil. În cazul în care prețul combustibilului crește, companiile aeriene vor putea acoperi o parte din această creștere cu veniturile pe care le obțin din instrumentele derivate. Compania aeriană trebuie să califice relația de acoperire pentru a utiliza contabilitatea de acoperire. Această calificare poate fi stabilită prin asigurarea tuturor condițiilor următoare (IFRS 9. 6.4.1):

- (a) relația de acoperire constă numai în instrumente de acoperire eligibile și elemente acoperite eligibile.
- (b) la începutul relației de acoperire există o desemnare și o documentare formală a relației de acoperire, precum și a obiectivului de gestionare a riscului și a strategiei entității pentru realizarea acoperirii.
- (c) relația de acoperire îndeplinește toate cerințele de eficacitate a acoperirii.

7. EXEMPLU

Arya Co. a cumpărat obligațiuni la 1 ianuarie 2017 pentru 104.212,36 u.m. Obligațiunile au o valoare nominală de 100.000 u.m. și o rată nominală a dobânzii de 7%. Plățile dobânzii se efectuează anual la 31 decembrie. Obligațiunea oferă o dobândă de 6% (rata efectivă a dobânzii) pentru investitori.

- a) Să presupunem că Arya Co. a clasificat acest instrument financiar ca fiind un activ financiar evaluat la costul amortizat.
- b) Să presupunem că Arya Co. a clasificat acest instrument financiar ca activ financiar evaluat la valoarea justă prin profit sau pierdere (AFVJPP). Valorile juste la sfârșitul anului 2017 și 2018 sunt 103.500 u.m. și 102.800 u.m.
- c) Să presupunem că Arya Co. a clasificat acest instrument financiar ca activ financiar evaluat la valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global (AFVJAERG). Valorile juste la sfârșitul anului 2017 și 2018 sunt 103.500 u.m. și 102.800 u.m.

SOLUȚIE

Aici avem două tipuri diferite de venituri: venituri din dobânzi și câștiguri/pierderi din evaluarea valorii juste. Veniturile din dobânzi ar trebui raportate în profit sau pierdere, indiferent de clasificare. În cazul în care rata nominală a dobânzii și rata de rentabilitate sunt diferite, împrumutul va fi vândut cu primă sau cu discount. Valoarea contabilă a împrumutului ar trebui să fie valoarea nominală a acestuia la data scadenței. Așadar, trebuie să pregătim un tabel de amortizare a obligațiunilor.

Valoarea de recunoaștere inițială.	Venituri din dobânzi = Valoarea contabilă x Rata efectivă	Dobânzi de primit = Valoarea nominală x rata nominală			
Data	Valoarea contabilă inițială	Venituri din dobânzi	Dobânzi de încasat	Valoare contabilă finală	Valoarea justă
31.12.2017	104.212,36	6.252,74	7.000	103.465,10	103.500,00
31.12.2018	103.465,10	6.207,91	7.000	102.673,01	102.800,00
31.12.2019	102.673,01	6.160,38	7.000	101.833,39	
31.12.2020	101.833,39	6.110,00	7.000	100.943,39	
31.12.2021	100.943,39	6.056,61	7.000	100.000,00	

Valoarea contabilă finală trebuie să fie valoarea nominală la data scadenței. Prin urmare, veniturile din dobânzi și diferența dintre dobânzile de încasat trebuie adăugate sau scăzute din valoarea contabilă inițială pentru a aduce această sumă la valoarea nominală la data scadenței.

a) **Activ financiar (AF) evaluat la costul amortizat.** În această clasificare, valorile juste nu sunt luate în considerare. Trebuie să contabilizăm doar veniturile din dobânzi, care sunt raportate în profit sau pierdere.

1.1.2017

Dr. AFCA 104.212,36
Cr. Numerar 104.212,36

31.12.2017

Dr. Numerar 7.000
Cr. Venituri din dobânzi 6.252,74
Cr. AFCA 747,26

Societatea a primit o dobândă de 7.000 u.m., dar venitul real din dobânzi (6.252,74) este mai mic decât această sumă. Diferența dintre aceste două sume va diminua valoarea contabilă a investiției. Ca urmare a acestor tranzacții, valoarea contabilă a investiției va fi egală cu valoarea sa nominală la data scadenței.

Venituri din dobânzi raportate în contul de profit și pierdere.

31.12.2018

Dr. Numerar	7.000	
Cr. Venituri din dobânzi		6.207,91
Cr. AFCA		792,09

b) Activ financiar (AF) evaluat la valoarea justă prin profit sau pierdere (AFVJPP)

În această clasificare, trebuie să aducem valoarea contabilă finală la valoarea sa justă. Dar mai întâi trebuie să recunoaștem venitul din dobânzi.

1.1.2017

Dr. AFVJPP	104.212,36	
Cr. Numerar		104.212,36

31.12.2017

Dr. Numerar	7.000	
Cr. Venituri din dobânzi		6.252,74
Cr. AFVJPP		747,26

După această înregistrare, activul financiar are o valoare contabilă de 103.456,10 u.m.. Cu toate acestea, acest activ trebuie raportat la valoarea sa justă de 103.500 u.m.

Data	Valoarea contabilă inițială	Venituri din dobânzi	Dobânzi de încasat	Valoarea contabilă finală	Valoarea justă
31.12.2017	104.212,36	6.252,74	7.000	103.465,10	103.500
31.12.2018	103.465,10	6.207,91	7.000	102.673,01	102.800

Dr. AFVJPP	34,90	
Cr. Câștig din ajustarea valorii juste		34,90

Câștigurile sau pierderile din ajustarea valorii juste sunt raportate în contul de profit sau pierdere dacă investiția financiară este clasificată ca **activ financiar evaluat la valoarea justă prin profit sau pierdere (AFVJPP)**.

31.12.2018

Dr. Numerar	7.000	
Cr. Venituri din dobânzi		6.207,91
Cr. AFVJPP		792,09

Determinăm acum valoarea contabilă a activului după această înregistrare.

Valoarea contabilă finală	102.673,01
VJPP (ajustare la valoarea justă)	34,90
Valoarea totală a activelor financiare la sfârșitul anului	102.707,91
Valoarea justă	102.800
Diferență	92,09

Activul financiar va avea o valoare totală de 102.707,91 u.m., însă ar trebui să fie de 102.800 (valoarea justă). Diferența este de 92,09 u.m.

Dr. AFVJPP	92,09	
Cr. Câștig din ajustarea valorii juste		92,09

c) Activ financiar (AF) evaluat la valoarea justă prin alte elemente ale rezultatului global (AFVJAERG)

În acest caz nu există nicio modificare a înregistrărilor pe care le-am efectuat la cerința (b), cu excepția denumirii contului (clasei), iar diferența de valoare justă nu va fi raportată în profit sau pierdere. Diferența de valoare justă va fi raportată într-un cont de capitaluri proprii, altul decât cel de profit sau pierdere (un cont de rezerve).

1.1.2017

Dr. AFVJAERG	104.212,36	
Cr. Numerar		104.212,36

31.12.2017

Dr. Numerar	7.000	
Cr. Venituri din dobânzi		6.252,74
Cr. AFVJAERG		747,26

Dr. AFVJAERG	34,90	
Cr. Câștig/pierdere nerealizat(ă) (rezerve -capitaluri proprii)		34,90

31.12.2018

Dr. Numerar	7.000	
Cr. Venituri din dobânzi		6.207,91
Cr. AFVJAERG		792,09

Dr. AFVJAERG	92,09	
Cr. Câștig/pierdere nerealizat(ă) (rezerve -capitaluri proprii)		92,09